

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I MBIKËQYRJES FINANCIARE

BORDI

RREGULLORE

**“MBI MASAT E VIGJILENCËS SË DUHUR DHE TË ZGJERUAR NGA
SUBJEKTET E LIGJIT MBI PARANDALIMIN E PASTRIMIT TË PARAVE DHE
FINANCIMIT TË TERRORIZMIT”**

Miratuar me Vendim Bordi nr. 58, datë 30.06.2015
Ndryshuar me Vendim Bordi nr. 135, datë 21.12.2015
Ndryshuar me Vendim Bordi nr. 24, datë 26.02.2018

Kreu I
Të përgjithshme

Neni 1
Objekti

Objekti i kësaj rregulloreje është përcaktimi i procedurave dhe dokumentacionit për identifikimin e klientit, regjistrimin, ruajtjen e të dhënave dhe raportimin e tyre tek autoriteti përgjegjës (DPPPP) nga subjektet e kësaj rregulloreje.

Neni 2
Qëllimi

Kjo rregullore ka për qëllim parandalimin e përdorimit të subjekteve për pastrimin e parave dhe/ose financimin e terrorizmit.

Neni 3
Subjektet

Subjekte të kësaj rregulloreje sipas germave e) dhe ë) të nenit 3 të Ligjit nr. 9917, datë 19.05.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, janë :

- Bursat dhe çdo subjekt tjetër (agjent, broker, shoqëri brokerimi, etj) që ushtron veprimtari për emetimin, këshillimin, ndërmjetësimin, financimin dhe çdo shërbim tjetër që ka lidhje me tregtimin e titujve;
- Shoqëritë që merren me sigurimin e jetës ose risigurimit, agjentët apo ndërmjetësit e tyre, si dhe fondet e pensionit.

Neni 4 **Baza ligjore**

Kjo rregullore hartohet në bazë të pikës 2, të nenit 14, të Ligjit nr. 9572, datë 03.07.2006 “Për Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare”, i ndryshuar, pikës 2, të nenit 24, të Ligjit nr. 9917, datë 19.05.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, i ndryshuar dhe nenit 7, të Ligjit nr. 157, datë 10.10.2013 “Për masat kundër financimit të terrorizmit”.

Neni 5 **Përkufizime**

“Autoritet përgjegjës” është Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit të Pastrimit të Parave (DPPPP).

“Autoritet mbikëqyrës” është Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF) .

“Vigjilenca e duhur” është tërësia e masave që duhet të aplikojnë subjektet, me qëllim identifikimin dhe verifikimin e plotë dhe të saktë të klientëve, pronarit përfitues përfundimtar, strukturës së pronësisë dhe të kontrollit për personat juridike dhe organizimet ligjore, natyrën dhe qëllimin e transaksionit apo marrëdhënies, si dhe monitorimin e vazhdueshëm të marrëdhënieve të biznesit dhe të shqyrtimit të vazhdueshëm të transaksioneve, për të siguruar që janë në përputhje me natyrën e biznesit të klientit dhe profilet e rrezikut, duke përfshirë, kur është e nevojshme, burimin e fondeve.

“Vigjilenca e zgjeruar ndaj klientit” është një proces më i thellë kontrolli, përtej procedurave “Njihe klientin tënd” që synon të krijojë sigurinë e mjaftueshme për të verifikuar dhe vlerësuar identitetin e klientit; për të kuptuar dhe testuar profilin e klientit; të biznesit dhe veprimtarisë së llogarive të tij bankare; për të identifikuar informacionet me rëndësi dhe për të vlerësuar rrezikun e mundshëm për pastrim parash/ financim terrorizmi, në mbështetje të vendimeve që synojnë mbrojtjen nga rreziqet financiare, rregullatore apo reputacionale, si dhe përshtatjen ndaj kërkesave ligjore.

“Subjekt” është personi fizik ose juridik që vendos marrëdhënie biznesi me klientë, gjatë veprimtarisë së tij normale apo si pjesë e veprimtarisë tregtare ose profesionale të tij.

Termat e përdorur në këtë rregullore kanë të njëjtin kuptim me termat e përdorur në Ligjin nr. 9917, datë 19.5.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, i ndryshuar, dhe Ligjin nr. 157, datë 10.10.2013 “Për masat kundër financimit të terrorizmit”, dhe në aktet nënligjore të nxjerra në zbatim të tyre.

Kreu II

Vigjilenca e duhur dhe e zgjeruar

Neni 6

Masat parandaluese të ndërmarra nga subjektet

1. Subjektet e Ligjit nr. 9917, date 19.05.2008, identifikojnë në mënyrë të plotë dhe të saktë klientët e tyre dhe personat përfitues, si dhe kërkojnë informacione shtesë në rastet kur e gjykojnë të arsyeshme.

4. Subjektet bëjnë verifikimin e identitetit të klientit nëpërmjet dokumenteve ligjërish të vlefshme. Dokumentet që paraqiten nga klienti pranë subjektit duhet të jenë origjinale ose fotokopje e noteruar. Subjektet, në momentin e vendosjes së marrëdhënieve të biznesit ose kryerjes së transaksionit/eve, mbajnë në dosjen e klientit kopje të dokumenteve të paraqitura nga ky i fundit. Kopjet e këtyre dokumenteve duhet të jenë të vulosura me vulën e subjektit, brenda afatit të vlefshmërisë së tyre.

5. Në rastin e përfaqësimit të klientit nga një person i tretë nëpërmjet një akti përfaqësimi, subjektet kërkojnë të dhëna për identifikimin e klientit dhe të përfaqësuesit të tij, si dhe mbajnë në dosjen e klientit të gjithë dokumentacionin e paraqitur prej personit të tretë, duke përfshirë dhe origjinalin ose kopjen e noteruar të aktit të përfaqësimit.

6. Subjektet, përpara se të vendosin marrëdhënie biznesi dhe/ose të kryejnë transaksione në emër dhe për llogari të klientit, konsultojnë listën e përditësuar të personave të shpallur si financues të terrorizmit, të miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave sipas Ligjit nr. 157, datë 10.10.2013 “Për masat kundër financimit të terrorizmit” dhe akteve nënligjore të nxjerra në zbatim të tij.

7. Subjektet refuzojnë kryerjen e transaksioneve dhe nuk hyjnë në marrëdhënie biznesi, në rast se nuk plotësohen kërkesat për identifikimin e tij dhe kërkesat për vigjilencën e duhur parashikuar në kreun III të Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave.

8. Në rast se subjektet në çdo kohë dyshojnë për identitetin e klientit, ato pezullojnë menjëherë çdo veprim me të si dhe njoftojnë autoritetin përgjegjës, në përputhje me kërkesat për raportim të përcaktuara në nenin 9 të kësaj rregulloreje.

Neni 7

Regjistrimi dhe ruajtja e të dhënave

Subjektet regjistrojnë në bazën e tyre të të dhënave çdo informacion që ka lidhje me identifikimin e klientit dhe për çdo transaksion financiar të kryer në emër ose për llogari të tij. Ruajtja e këtij informacioni, së bashku me dokumentacionin mbështetës, kryhet sipas kërkesave dhe afateve të përcaktuara në nenin 16, të Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave.

Neni 8

Strukturat përgjegjëse të subjekteve

1. Subjektet krijojnë strukturën/at dhe infrastrukturën e nevojshme në funksion të parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.
2. Subjektet caktojnë një person përgjegjës në nivel adiministrimi/ drejtimi në zyrën qendrore për përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga Ligji për parandalimin e pastrimit të parave dhe akteve nënligjore të nxjerra në zbatim të tij. Personi përgjegjës ka akses të vazhdueshëm ndaj të gjitha të dhënave dhe në çdo lloj informacioni që disponohet nga subjekti, i cili është i nevojshëm për përmbushjen e detyrave.
3. Strukturat përkatëse të subjektit vënë në dispozicion të personit përgjegjës, të caktuar sipas pikës 2 të këtij neni, mjetet dhe burimet e mjaftueshme për përmbushjen e funksionit të tij (si për shembull teknikën e përshtatshme, personelin e mjaftueshëm, një buxhet të arsyeshëm etj.).
4. Subjektet njoftojnë Autoritetin përgjegjës dhe mbikëqyrës për emrin e personit përgjegjës të caktuar sipas pikës 2 të këtij neni, si dhe në të gjitha rastet që ka ndryshime të këtij personi.
5. Subjektet i vënë në dispozicion Autoritetit përgjegjës dhe mbikëqyrës, menjëherë pas miratimit të tyre, kopje të procedurave të brendshme për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit të parashikuara në dispozitat e kësaj rregulloreje.
6. Subjektet hartojnë dhe miratojnë rregullore/procedura për kategorizimin e klientëve dhe transaksioneve sipas shkallës së rrezikut që ato paraqesin, në përputhje me nenet 8 dhe 9 të Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave.
7. Degët dhe agjencitë e subjekteve që veprojnë në Republikën e Shqipërisë regjistrojnë transaksionet e çdo klienti për shumat e përcaktuara në këtë rregullore dhe në ligjin për parandalimin e pastrimit të parave. Organi drejtues i subjektit ruan dhe mban të gjitha raportimet e bëra nga degët dhe agjencitë e subjektit, si dhe të dhëna të përmbledhura për të gjithë rrjetin e saj në Shqipëri.
8. Subjektet sigurohen se filialet apo degët jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë dhe në veçanti në vendet dhe territoret të cilat nuk zbatojnë apo zbatojnë pjesërisht standardet ndërkombëtare, veprojnë në përputhje me masat parandaluese të parashikuara në ligjin për parandalimin e pastrimit të parave. Nëse ligjet e vendit ku janë vendosur filialet apo degët parashikojnë pengesa për zbatimin e detyrimeve, subjekti duhet të raportojë për këto pengesa tek autoriteti përgjegjës (DPPP) dhe sipas rastit dhe në autoritetin mbikëqyrës.
9. Personat përgjegjës të subjekteve, të caktuar sipas pikës 2 të këtij neni, hartojnë dhe zbatojnë një program vjetor të trajnimit të punonjësve të subjekteve, lidhur me rregulloret dhe procedurat e brendshme të miratuara për qëllim të parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

10. Personat përgjegjës të subjekteve, të caktuar sipas pikës 2 të këtij neni, informojnë periodikisht punonjësit e këtyre të fundit lidhur me ndryshimin e dispozitave ligjore në fuqi për parandalimin dhe dënimin e veprave penale të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, si dhe për detyrimet e tyre lidhur me zbatimin e këtyre ndryshimeve.

11. Subjektet marrin masa për zbatimin e vigjilencës së zgjeruar ndaj klientit, bazuar në kreun III të Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave.

12. Subjektet kryejnë monitorime të vazhdueshme të marrëdhënieve të biznesit me klientët e tyre, për t'u siguruar se ata kanë njohuri për klientin, për objektin e veprimtarisë së tij.

13. Punonjësit e subjekteve ruajnë konfidencialitetin për procesin e raportimit lidhur me parandalimin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit dhe ndalohen të njoftojnë klientin për procedurat e verifikimit të dyshimeve dhe për raportimin e bërë tek autoriteti përgjegjës (DPPP).

Neni 9

Raportimi tek autoriteti përgjegjës (DPPP)

1. Subjektet i raportojnë autoritetit përgjegjës sipas formularëve të raportimit dhe afateve të përcaktuara me akt nënligjor nga autoriteti përgjegjës për të gjitha transaksionet në para fizike, në një vlerë të barabartë ose më të madhe se 1 000 000 (një milion) lekë ose kundërvlerën në monedha të tjera të huaja;

2. Subjektet, kur kanë arsye të besojnë ose të dyshojnë se transaksioni i kërkuar për t'u kryer nga një klient apo një person tjetër për llogari të klientit, mund të përfshijë pastrim të produkteve të veprës penale, financim terrorizmi apo fonde që rrjedhin nga veprimtari kriminale, ia raportojnë menjëherë çështjen autoritetit përgjegjës. Në këto raste, subjektet presin deri në 48 (dyzetë e tetë) orë pas raportimit në autoritetin përgjegjës për udhëzimet e këtij të fundit, nëse duhet ta kryejnë apo jo transaksionin.

3. Subjektet i paraqesin një raport autoritetit përgjegjës, ku parashtrojnë dyshimet që kanë për rastet kur e dinë apo dyshojnë se po kryhet, është kryer apo tentohet të kryhet pastrimi i produkteve të vepërës penale, financimi i terrorizmit apo fondet e përfshira rrjedhin nga veprimtari kriminale. Raportimi bëhet menjëherë dhe jo më vonë se 72 orë.

Kreu III

Dispozita të fundit

Neni 10

Kërkesa mbikëqyrëse

1. Autoriteti mbikëqyrës (AMF), mbikëqyr zbatimin e dispozitave të ligjit për parandalimin e pastrimit të parave, të akteve nënligjore të nxjerra në zbatim të tij dhe kërkesave të kësaj rregulloreje.

2. Autoriteti mbikëqyrës (AMF) raporton tek autoriteti përgjegjës çdo dyshim, çdo informacion ose të dhënë që vlerëson se mund të lidhet me pastrimin e parave ose financimin e terrorizmit, të cilat i konstaton gjatë procesit të mbikëqyrjes.

3. Autoriteti mbikëqyrës (AMF) vlerëson mjaftueshmërinë e programeve dhe të sistemit të kontrollit të brendshëm të subjektit, në funksion të parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

4. Autoriteti mbikëqyrës (AMF) për të gjitha shkeljet e evidentuara të cilat mund të klasifikohen si kundravajtje administrative, në bazë të nenit 27 të Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave, dhe germës b), pika 3 e Ligjit nr. 157, datë 10.10.2013 “Për masat kundër financimit të terrorizmit, informon autoritetin përgjegjës duke i vënë në dispozicion dokumentacionin e plotë që ka lidhje me konstatimin e shkelje dhe bashkëpunon me të.

5. Autoriteti mbikëqyrës (AMF) mund të kërkojë nga subjektet akses dhe vënien në dispozicion të çdo lloj informacioni dhe dokumenti që lidhet me përputhshmërinë e detyrimeve të subjekteve në zbatim të Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave.

Neni 11

Dispozita të tjera

Subjektet e kësaj rregulloreje, jo më vonë se 3 (tre) muaj pas hyrjes në fuqi të saj, janë të detyruara të kryejnë në përputhje me kërkesat e kësaj rregulloreje rishikimin dhe/ose miratimin, e rregulloreve dhe procedurave të brendshme për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit.

Subjektet raportojnë pranë Autoritetit mbi baza vjetore të dhënat e kërkuara sipas Anekseve 4 dhe 5, bashkëngjitur kësaj rregulloreje, brenda 30 ditëve pas mbylljes së vitit kalendarik.

Subjektet e kësaj rregulloreje raportojnë të dhënat për vitin 2017 sipas Anekseve 4 dhe 5 brenda datës 30 prill 2018.

Neni 12

Hyrja në fuqi

Kjo rregullore hyn në fuqi menjëherë.

ANEKS I

A) Klasifikimi i klientëve sipas rrezikut që paraqesin

1. Klasifikimi i klientëve sipas rrezikut bëhet duke u bazuar mbi mundësinë që subjekti të përdoret nga klienti me qëllimin e pastrimit të parave dhe/ose financimit të terrorizmit, ose që klienti të përdorë biznesin e tij ligjor me qëllim që të përziejë paratë e paligjshme me të ardhurat e ligjshme.

2. Subjektet ndërmarrin masa shtesë për ato klientë të klasifikuar me rrezik të lartë. Natyra dhe tërësia e masave të marra, varet nga rrethana të caktuara konkrete (për shembull, nëse një klient është vlerësuar me rrezik të lartë për shkak të strukturës së pronësisë së tij, subjektet duhet të përfshijnë një dispozitë në procedurat e tyre, që të përcaktojë nevojën e marrjes së të dhënave shtesë dhe verifikimin e mëtejshëm të dokumenteve të paraqitura).

3. Disa kategori klientësh, që përfshijnë klientë me rrezik të lartë, përcaktohen në listën e mëposhtme, e cila nuk është kufizuese dhe nuk zëvendëson ndonjë detyrim ligjor lidhur me raportimin e klientëve që dyshohen se kryejnë transaksione të dyshimta.

Kategori të klientëve veprimtaritë e të cilëve mund të jene tregues i nivelit të rrezikut më të lartë, listohen si më poshtë:

a) Klientë që kryejnë marrëdhënien e tyre të biznesit në rrethana të pazakonta të tilla si:

- Distanca e konsiderueshme dhe e pashpjegueshme gjeografike midis subjektit dhe vendndodhjes së klientit;
- Klientë të cilët kanë një strukturë, natyrë apo marrëdhënie biznesi komplekse, që e bën të vështirë identifikimin e pronarit të vërtetë dhe strukturave kontrolluese;

b) Personat e ekspozuar politikisht (PEP)

c) Organizatat jofitimprurëse (OJF);

d) Transaksione me klientët jorezidentë;

e) Marrëdhënie biznesi dhe transaksione me klientë, të cilët banojnë ose e ushtrojnë veprimtarinë në vende që nuk zbatojnë ose që zbatojnë pjesërisht standardet ndërkombëtare të PPP/LFT;

f) Transaksione në emër të një personi tjetër;

g) Struktura e pronësisë së kompanisë duket e pazakontë ose tepër komplekse, duke pasur parasysh natyrën e biznesit të kompanisë;

h) Krijimi i shpeshtë dhe i papritur i marrëdhënieve të ngjashme të biznesit, pa marrë parasysh vlerësimet ekonomike si p.sh. hyrja në disa marrëveshje të anëtarësimit në fondet vullnetare të pensioneve brenda një periudhe të shkurtër kohe (me një ose më shumë shoqëri administrimi);

i) Klientë që kryejnë veprimtari të biznesit që karakterizohen nga një qarkullim i madh i parasë dhe pagesave *cash*, në nivele të konsiderueshme, të tilla si: restorante, pika karburanti, zyrat e këmbimit valutor, kazino, dyqanet e lavazhit të makinave, dyqanet e luleve, tregtarët e mallrave me vlerë të lartë (metale të çmuar, gurë të çmuar, automjete, objekte arti etj), transportuesit e mallrave dhe të pasagjerëve, kompani bastesh sportive;

j) Tregtarët dhe prodhuesit e armëve;

k) Përfaqësuesit e palëve, biznesi i të cilëve përfshin përfaqësimin (avokatët, kontabilistët ose përfaqësues të tjerë profesionalë), veçanërisht kur subjekti është në kontakt vetëm me

- përfaqësuesit;
- l) Kompanitë e ndërtimit;
 - m) Kompanitë me një numër të vogël punonjësish që nuk janë në proporcion të drejtë me fushën e tyre të biznesit, kompanitë pa infrastrukturë ose pa mjedise biznesi etj;
 - n) Personat të cilëve iu është refuzuar oferta e biznesit nga një tjetër subjekt, pavarësisht nga mënyra si është marrë një informacion i tillë, dhe / ose personat me reputacion jo të mirë;
 - o) Klientë të cilët kanë fonde nga burime të paqarta ose të paidentifikuara, dhe / ose klientë me fonde nga burime të paverifikueshme;
 - p) Klientët e dyshuar që nuk veprojnë për llogari të tyre dhe / ose që zbatojnë udhëzimet e një personi të tretë;
 - q) *Trustet* dhe shoqëritë që kanë aksione të mbajtësit/shoqëritë që merren me import/eksport;
 - r) Nëpunës në nivel të lartë administrimi.

Subjektet, pasi kanë kryer identifikimin dhe verifikimin e klientit/ pronarit përfitues (vendosjes së marrëdhënies së biznesit), strukturat përgjegjëse, klasifikojnë klientin në kategorinë e duhur në bazë të profilit të tij, si dhe përcaktojnë nivelin e rrezikut. Subjekti është i detyruar të kryejë këtë proces edhe për klientët ekzistues. Në këtë Rregullore, janë përcaktuar vetëm kategoritë të cilat klasifikohen si kategori me rrezik të lartë. Subjektet, krahas kategorive të përcaktuara në këtë rregullore, përcaktojnë kategori të tjera marrëdhëniesh biznesi, klientësh dhe transaksionesh, të vlerësuara me rrezik të lartë dhe ndaj të cilëve duhet të zbatohen masat e vigjilencës së zgjeruar. Të gjitha kategoritë të cilat nuk përfshihen në nivelin me rrezik të lartë, kategorizohen në nivelin e rrezikut të ulët dhe të mesëm ose të moderuar.

B) Tregues të dyshimtë që lidhen me klientin:

- a) Klienti refuzon ose nuk jep lehtë informacionin e kërkuar ose jep informacion të rremë ose ndryshon informacion shpesh dhe pa ndonjë justifikim të qartë;
- b) Klienti jep informacion përgjithësisht të ndryshëm nga ai i dhënë nga burime të pavarura, si për shembull informacion i marrë nga arkivat, listat dhe regjistrat ose të dhëna të publikuara në faqet zyrtare të internetit ë të autoriteteve kombëtare dhe ndërkombëtare;
- c) Klienti, nisur nga kërkesa e institucionit financiar për informacion të mëtejshëm, zgjedh që të mos kryejë transaksionin, ose të mos vendosë marrëdhënie biznesi apo të kërkojë ndërprerjen e marrëdhënies ekzistuese;
- d) Klienti shmang kontaktet drejtpërsëdrejti me institucionin financiar, duke autorizuar dhe dhënë fuqi veprimi në mënyrë të shpeshtë dhe jo konsistente me aktivitetin që kryen;
- e) Klienti i drejtohet një institucioni financiar ose një dege të tij, që është larg zonës së tij të rezidencës ose në të cilën kryen aktivitetin dhe ndryshon shpesh degën që përdor;
- h) Klienti tregon se nuk ka njohuri të përshtatshme mbi natyrën, objektin, shumën apo qëllimin e transaksionit apo marrëdhënies, ose jep shpjegime jo realiste, konfuze ose jo konsistente, të cilat të bëjnë të dyshosh se mund të jetë duke vepruar për një person të tretë;

- i) Klientët të cilët janë shtetas të huaj, veçanërisht persona të ekspozuar politikisht, përdorin marrëdhënien e vendosur në Shqipëri, ekskluzivisht për transferta në hyrje ose në dalje, pa justifikime ekonomike, edhe pse këto transaksione mund të kryhen në vendin e klientit me kosto më të ulët dhe në një kohë më të shkurtër;
- j) Klienti ka rezidencën, ose kryen transaksione me palë të cilat janë të vendosura në vende ose territore me rrezik të lartë dhe kryejnë transaksione të mëdha me procedura të pazakonta, pa justifikime të qenësishme;
- k) Klienti nuk paraqet detaje në lidhje me palët e treta për të cilat po vepron;
- l) Klienti kryen transaksione të shpeshta dhe të mëdha, të cilat nuk janë konsistente me profilin e tij ekonomik apo të transaksionit;
- m) Klienti përfiton transferta në llogarinë e tij nga palë të treta të ndryshme, të cilat nuk janë të justifikuara nga natyra e biznesit të tij.

ANEKS II

A) Klasifikimi i transaksioneve sipas rrezikut që paraqesin

Klasifikimi sipas rrezikut bëhet duke gjykuar mbi mundësinë që transaksioni të përdoret nga klienti, me qëllimin e pastrimit të parave dhe/ose financimit të terrorizmit, ose me qëllim që të përziejë paratë e paligjshme me të ardhurat e ligjshme.

Subjektet, si një pjesë normale të zhvillimit të aktivitetit të tyre, monitorojnë elementet ose transaksionet individuale të cilat mund të tregojnë fonde të përfshira në procesin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit.

Kategoritë të cilat paraqesin një nivel të lartë rreziku janë:

- a) Shërbimet e identifikuar nga ana e autoriteteve kompetente ose burime të tjera të besueshme si potencialisht me rrezik të lartë:
 - Transaksionet komplekse, me vlera të larta dhe të pazakonta, të cilat nuk kanë qëllim të dukshëm ekonomik ose ligjor;
 - Transaksione nëpërmjet zhvillimeve të reja teknologjike.
- b) Shërbime të reja në treg, pra shërbime që nuk janë ofruar më parë në sektorin financiar, të cilat duhet të monitorohen posaçërisht në mënyrë që të përcaktohet shkalla reale e rrezikut që shoqëron ato (shërbimet);
- c) Dorëzimi elektronik i urdhrave të tregtimit të titujve, në rastet e parashikuara nga subjekti në procedurat e tij;
- d) Përdorimi i teknologjive moderne që ofrojnë anonimitet (internet, mobile)

B) Tregues të dyshimeve që lidhen me transaksionet:

Treguesit e mëposhtëm të dyshimeve të mundshme ose të aktiviteteve jo të zakonata përcaktojnë disa lloje transaksionesh që mund të përbëjnë arsye për monitorim të mëtejshëm. Kjo listë nuk është kufizuese dhe nuk zëvendëson ndonjë detyrim ligjor lidhur me raportimin e transaksioneve të dyshimta ose të pazakonta. Lista e mëposhtme përmbledh një numër transaksionesh që duhet të trajtohen me kujdes nga subjektet si transaksione të dyshimta.

1) Tregues të transaksioneve të dyshimta.

a) Kërkesa për transaksione të cilat kryhen pa marrë parasysh vlerësimin për rrezikun e investimit, komisionet e vendosura ose kosto të tjera;

b) Urdhra të përsëritura për transaksione nga kompani që rezultojnë rregullisht me humbje ose në vështirësi financiare, të cilat vazhdojnë të kenë të njëjtin administrim pavarësisht ndryshimeve të herëpashershme të pronarëve;

c) Marrje të shpeshta të fondeve nga subjekte të ndryshme, të shoqëruara me transferta të urdhëruara nga klientë në lidhje me llogari të cilat janë pronë e *trusteve*;

d) transaksione të mëdha në mënyrë të përsëritur me palë, të cilat janë kompani të sapokrijuara dhe që kanë objekt të veprimtarisë së tyre, veprimtari që nuk përputhet me aktivitetin e klientit ose që kanë qëllim të përgjithshëm;

e) Transaksione të pazakonta me praktikat aktuale të tregut ose që ndikohen nga procedura dhe instrumente veçanërisht të ndryshëm nga ato të operatorëve të tjerë aktivë në atë fushë, veçanërisht nëse janë shumë komplekse ose kanë të bëjnë me transferta të shumave të mëdha, që nuk justifikohen nga nevoja të caktuara;

f) Fonde nga jashtë, në shuma të mëdha dhe të shpeshta në drejtim të llogarive ose marrëdhënieve të vendosura në Shqipëri nga kompani që kanë pronar persona me qendër në vende me rrezik të lartë ose që tregojnë transaksione jo tipike të biznesit apo aktivitetit dhe që shoqërohen nga tërheqje të mëdha *cash* nga këto vende;

h) Transaksione që nuk përputhen me instrumentet e përdorur me aktivitetin ekonomik ose profilin ekonomik apo financiar ose në rast të personave juridikë, apo të një grupi, këto transaksione nuk janë të justifikuara si duhet nga klienti;

j) Përdorimi i llogarive të shoqërive ose ndërmarrjeve nga ana e aksionarëve, drejtorëve ose punonjësve për transaksione të cilat nuk janë pjesë e biznesit të shoqërive/ndërmarrjeve, veçanërisht transaksione në *cash* ose për shuma të mëdha;

k) Përdorimi i llogarive në emër të individëve (aksionarëve, drejtorëve, punonjësve ose klientëve apo të afërmeve të tyre) për transaksione në interes të shoqërisë ose ndërmarrjes, veçanërisht transaksione në *cash* ose për shuma të mëdha;

l) Transaksione të mëdha nga persona të cilët nuk merren me aktivitet ekonomik ose janë në vështirësi ekonomike;

m) Transaksione të shpeshta ose të mëdha nga klientë në emër ose në favor të personave të tretë ose nga persona të tretë në emër apo në favor të një klienti, kur marrëdhëniet personale, tregtare ose financiare midis palëve janë të pashpjegueshme, veçanërisht nëse këto transaksione duket se janë ndërtuar për të mos stimuluar një lidhje me transaksionet e tjera;

n) Transaksione të autorizuar nga një ose më shumë persona me prokurë, karakteristikat dhe qëllimet e të cilëve nuk lidhen me aktivitetin ekonomik të klientit;

o) Transaksione të përsëritura, veçanërisht për shuma të konsiderueshme, të autorizuar në lidhje me marrëdhënie ku janë të përfshirë të mitur, persona në moshë ose me aftësi të kufizuar.

2) Transaksionet në instrumentet financiare.

a) Transaksionet nëpërmjet përdorimit të instrumenteve financiare që nuk përputhen me profilin financiar dhe ekonomik të klientit ose të cilat kryhen nëpërmjet procedurave jo të zakonshme, veçanërisht për shuma të mëdha parash të pajustificuara nga procedura të veçanta;

b) Blerja e instrumenteve financiare (veçanërisht të njësisve të investimeve të pronave të paluajtshme) me çmime dukshëm më të larta se ato të tregut;

c) Transaksione të shpeshta në instrumente financiare, duke përfshirë ndarje transaksionesh, për shuma të mëdha që shlyhen në *cash* ose që nuk kalojnë në llogarinë apo nëpërmjet marrëdhënies së klientit;

d) Investime të shpeshta dhe të mëdha në instrumente financiare, të cilat paguhen nga subjekte/ndërmjetës që ndodhen në vende me rrezik të lartë;

e) Investime të shpeshta afatgjata në instrumente financiare që ndiqen nga kërkesa të menjëhershme për likuidimin e pozicionit dhe transferimin e të ardhurave;

f) Blerja në një masë të konsiderueshme e një instrumenti financiar shumë likuid që ndiqet nga kërkesa për kredi të garantuar nga këto instrumente;

g) Blerje dhe shitje të herëpashershme të instrumenteve financiare, nga dy ose më tepër persona, veprim i cili nënkupton një bashkëpunim në transferimin e fondeve, veçanërisht nëse transaksionet kryhen me çmime të ndryshme nga ato të tregut dhe që fillojnë dhe përfundojnë në kohë të shkurtër dhe përshijnë instrumente që tregtohen pak;

h) Transaksione me instrumente financiare që karakterizohen nga regjistrimi në emër të personave të tretë ose nga ndërhyrja e personave, të cilët nuk janë të justifikuar në ndonjë mënyrë nga marrëdhënia ndërmjet palëve;

i) Klienti ka për qëllim të blejë tituj të tregtueshëm normalisht në treg dhe refuzon të plotësojë kriteret e identifikimit si dhe të paraqesë dokumentet e duhura të verifikimit;

j) Blerja e sasive të mëdha të instrumenteve financiare me kërkesa për regjistrim në emër të personave të tretë të lidhur ose jo;

k) Transaksione të shumta dhe të shpeshta që lidhen me marrjen dhe shlyerjen e instrumenteve financiare, të cilat i përkasin personave të ndryshëm dhe që shlyhen në të njëjtën llogari në emër të një *trusti*;

l) Blerje të shpeshta dhe të mëdha të instrumenteve financiare të kryera në emër dhe për llogari të rezidentëve të vendeve me rrezik të lartë;

m) Blerje të shpeshta dhe të mëdha që lidhen me instrumente financiare të pa materializuara, sidomos me instrumente titujsh, në mungesë të një justifikimi të pranueshëm;

n) Blerja e instrumenteve financiare të pamaterializuar të shoqëruar në të njëjtën kohë me kërkesën për dërgesë fizike ose për transferim tek palë të treta jashtë vendit;

o) Paraqitja e instrumenteve financiare të pamaterializuara për t'u kthyer në *cash* ose për blerjen e instrumenteve të tjera pa kryer transaksionin nëpërmjet llogarisë së klientit ose paraqitja e tyre për t'u depozituar me kërkesën për të dhënë një faturë;

p) Klienti paraqet vështirësi për të sjelle dokumentacionin e nevojshëm për të përcaktuar profilin e tij ekonomik ose të transaksionit;

q) Një përfaqësues i shoqërisë, i cili përpaket të përfundojë një marrëveshje në emër të shoqërisë, refuzon të japë informacion ose jep informacion të pamjaftueshëm në lidhje me natyrën dhe qëllimin e aktivitetit të shoqërisë, selinë, pronësinë ose kontrollin, identitetin e personave fizikë që janë përfituesit realë, vëllimit të pritshëm të aktivitetit në llogari ose informacion tjetër të kërkuar ose edhe pse i kërkohet nga institucioni financiar, refuzon të pajisë këtë të fundit me dokumentacionin verifikues;

r) Transferta të shpeshta të aksioneve të shoqërive *off-shore* ose kompanive që emetojnë aksione, të cilat janë pronarë të paidentifikueshëm dhe që çojnë në pamundësinë për të identifikuar pronarin përfitues;

s) Aktivizimi i papritur i një biznesi joaktiv, veçanërisht në rastet e kompanive *off-shore* ose kompanive që emetojnë aksione, të cilat kanë pronarë të paidentifikueshëm (*bearer shares*).

3. Tregues të anomalisë në transaksionet me jashtë.

a. Transaksione me filiale ose me degë të institucioneve financiare, të rrethuara nga zona gjeografike të njohura si zona të trafikut të drogës ose si “qendra offshore”, që nuk janë të justifikuara nga aktiviteti ekonomik që kryhet nga klienti;

b. Përdorimi i sistemeve të tjera të financimit tregtar për të transferuar shuma midis shteteve, pa qenë transaksioni përkatës i justifikuar nga veprimtaria e zakonshme ekonomike e kryer nga klienti;

c. Kryerje e disa transfertave në një drejtim të caktuar, transfertat të ndryshme që kanë një përfitues, pavarësisht nga shumat;

4. Tregues anomalie në sjelljen e klientëve.

- a. Klientë që kërkojnë të ristrukturojnë transaksionin, kur konfiguracioni i paraqitur që në fillim përfshin forma identifikimi e regjistrimi ose plotësime hetimesh apo verifikimesh nga ana e personelit të ndërmjetësuesit, ose adoptimi i klauzolave kufizuese të lirisë së qarkullimit të titujve (për shembull, reduktimi i vlefës së transaksionit nën kufijtë e përcaktuar për të shmangur identifikimin);
- b. Klientë që refuzojnë ose që pa justifikim të arsyeshëm hezitojnë të japin informacionet e duhura për kryerjen e transaksioneve, të deklarojnë aktivitetet e veta, të paraqesin dokumentacionin kontabël ose të një lloji tjetër, të sinjalizojnë marrëdhëniet e mbajtura me subjektet e tjera, të japin informacione, të cilat në rrethana normale do ta bënin vetë klientin të përshtatshëm për të marrë kredinë ose shërbime të tjera bankare/financiare;
- c. Klientë në vështirësi ekonomike, që papritur kërkojnë të shlyejnë plotësisht ose pjesërisht detyrimet e veta me anë të derdhjeve të papritura me një vlefë të madhe, pa një justifikim të dukshëm dhe pa saktësuar origjinën e fondeve;
- e. Klientë që evitojnë kontakte direkte me personelin e subjektit, duke lëshuar prokura në emër të të tretëve, në mënyrë të shpeshtë e të pajustificuar;
- f. Klientë që, pa dhënë justifikime të arsyeshme, drejtohen tek një sportel subjekti, që ndodhet larg nga zona në të cilën banojnë ose ushtrojnë aktivitetin e tyre;
- g. Klientë ose përfaqësues të tyre që paraqesin dokumente identifikimi me origjinë të dyshimtë;
- h. Klientë që japin si adresë të tyre një adresë të një personi të tretë;
- i. Klientë që hapin disa llogari dhe kryejnë transfertat të shpeshta të fondeve midis tyre;
- j. Klientë që kryejnë transaksione me partnerë jo të zakonshëm;
- k. Mosjustifikimi me dokumentacion përkatës i veprimeve të kryera nga jorezidentët me llogaritë e hapura pranë subjekteve.

5. Tregues anomalie të karakteristikave të klientit ose të biznesit të tij.

- a. Fondet e krijuara nga një biznes që zotërohet nga individë të të njëjtit vend origjine ose përfshirja e shumë individëve të së njëjtës origjinë nga vende që paraqesin problem/shqetësim specifik duke vepruar në interes të llojeve të ngjashme të bizneseve;
- b. Adresë e përdorur bashkërisht për individë të përfshirë në transaksione *cash*, veçanërisht kur adresa është edhe një vend biznesi dhe/ose nuk duket të korrespondojë me profesionin e deklaruar (për shembull student, i papunë, i vetëpunësuar etj.);

c. Profesioni i deklaruar i personit që kryen transaksionin nuk është në përputhje me nivelin ose llojin e aktivitetit (për shembull, një student ose një individ i papunë i cili merr ose dërgon një numër të madh transfertash, ose i cili bën tërheqje maksimale ditore në *cash* në vende të ndryshme në një shtrirje gjeografike të gjerë);

d. Për organizatat jofitimprurëse ose të bamirësisë, transaksionet financiare për të cilat nuk duket të ketë qëllim logjik ekonomik ose në të cilat nuk duket të ketë lidhje midis aktivitetit të deklaruar të organizatës dhe palës tjetër në transaksion;

e. Mospërputhje të pashpjeguara të krijuara nga procesi i identifikimit ose verifikimit të klientit (për shembull, në lidhje me vendin e mëparshëm apo aktual të rezidencës, vendin e lëshimit të pasaportës, vendeve të vizituara sipas pasaportës, dhe dokumenteve të dhëna për të vërtetuar emrin, adresën dhe datën e lindjes).

6. Transaksione të lidhura me vende që paraqesin shqetësime / probleme.

a. Një klient merr pjesë në transaksione financiare tregtare që përfshijnë lëvizje të fondeve drejt ose nga vende me situata/gjendje/probleme të veçanta ku nuk duket të ketë arsye logjike biznesi për të vepruar me këto vende;

b. Hapja e llogarive të institucioneve financiare nga vende me situata/gjendje/probleme të veçanta;

c. Dërgimi ose marrja e fondeve nga transfertat ndërkombëtare nga dhe/ose për në vende me situata/gjendje/probleme të veçanta;

d. Transaksione për subjekte të huaja në vende me parajsë bankare ose financiare, nga vende që lejojnë çeljen e llogarive anonime ose që legjislacioni i të cilave nuk konsideron dhe klasifikon si vepër penale pastrimin e parave.

7. Sjellje e dyshimtë e punonjësve.

a. Një ndryshim i madh në kushtet e jetesës së një punonjësi të institucionit financiar i pamotivuar, që shfaq menjëherë elementet e një mënyre të shtrenjtë jetese;

b. Një punonjës që bën jetesë luksoze e cila nuk justifikohet me të ardhurat e tij;

c. Një punonjës bisedon/krijon afrimet me klientët më shumë se zakonisht;

d. Një punonjës nuk preferon të marrë leje për pushime.

Aneksi III

Tipologjia e pastrimit të parave.

A. Keqpërdorimi i sektorit të sigurimeve

Industria e Sigurimeve ofron transferim të rrezikut, kursimeve dhe investimeve një numri të madh konsumatorësh, që nga individët deri tek korporatat shumëkombëshe dhe qeveritë. Sektori i sigurimeve si çdo shërbim tjetër financiar është i ekspozuar ndaj kërcënimit se mund të shfrytëzohet nga kriminelët në përfitim të tyre. Në këtë sektor mund të identifikohen dy lloje të ndryshme të sjelljes së kriminale. Kriminelët që përdorin këtë sektor për të pastruar paratë që përfitojnë nga aktivitete të paligjshme ose që mund të keq përdorin këtë sektor për të nxjerrë përfitime nëpërmjet mashtrimit.

Në sektorin e sigurimeve sigurimi i jetës paraqitet si zona më tërheqëse për pastruesit e parave. Shuma të mëdha investohen në produkte të sigurimit të jetës dhe shumë prej këtyre produkteve kanë një nivel të lartë fleksibiliteti, dhe në të njëjtën kohë i sigurojnë me norma kthimi të papërfillshme.

1. Tregues të rrezikut në fushën e sigurimeve

- a) Dyshimi se kontratat e sigurimit janë lidhur në emra të rremë, në emra personash të tjerë, ose me adresa të rreme;
- b) Sjellje anormale e policëmbajtësit. Ndërhyrje e pajustificuar nga palët e treta. Refuzim për të dhënë informacionin e kërkuar për veten ose transaksionin. Kërkesë pa baza për modifikimin e kushteve të kontratës nga ana e klientit. Depozitim i paparashikuar ose tërheqje e menjëhershme e tyre;
- c) Klienti pranon kushte të pafavorshme në kontratën e sigurimit që lidhen me shëndetin apo moshën e tij;
- d) Prishje e parakohshme e policës dhe mosshqetësimi i klientit për penaltetet e larta në rastin e prishjes së kësaj police. Aplikanti për sigurim biznesi nuk shfaq interes për kushtet e policës, por më shumë interes për kushtet e prishjes së kontratës;
- e) Anulimi i policave të sigurimit në një kohë shumë të shkurtër pasi kontrata është nënshkruar, duke kërkuar kthimin e parave dhe pagimin e tyre nëpërmjet palëve të treta;

- f) Shoqëritë e sigurimit paguajnë për punonjësit e tyre prime jashtëzakonisht të mëdha, ose anulojnë policat menjëherë pas nënshkrimit të kontratës së sigurimit;
- g) Shoqëritë blejnë një numër më të madh policash sigurimi për punonjësit e tyre, megjithëse numri i të punësuarve është më i vogël se numri i policave të blera, gjë që tregon se policat janë lëshuar për persona të cilët nuk janë të punësuar nga kompania;
- h) Një numër njerëzish blejnë polica sigurimi të jetës për shuma të mëdha. Pak kohë më pas policat anulohen dhe u kthehet kapitali i investuar, pasi janë zbritur penalitet për anulimin e tyre;
- i) Fondet janë depozituar në dy llogari bankare jashtë shtetit, të cilat rezultojnë si të ardhura nga investimet e kryera jashtë shtetit;
- j) Pagesa për një policë sigurimi të jetës është bërë nëpërmjet dy transfertave bankare elektronike nga llogari jashtë shtetit;
- k) Përpjekje për të blerë polica sigurimi jete për një numër shtetasish të huaj;
- l) Shoqërisë së sigurimit i është kërkuar që të ofrojë mbulim të jetës me një vlerë dëmshpërblimi të barabartë me vleftën e primit;
- m) Në rast se policat janë anuluar, primet e kthyera janë paguar në një llogari bankare në një juridiksion të ndryshëm nga i të siguruarit;
- n) Një investim i konsiderueshëm në sigurimin e jetës me anë të një brokeri në sigurime. Pagesa është bërë në tre këste cash. Brokëri dorëzon tre çeqet e tërhequra nga llogaria e tij bankare për kompaninë e sigurimeve. Reputacioni i brokerit pengon bankën të zhvillojë hetim të thellë në marrëdhëniet e biznesit;
- o) Klienti ka për qëllim të aplikojë për një kredi duke përdorur si kolateral shumën e policës së sigurimit;
- p) Klienti dëshiron të blejë një policë sigurimi ose të bëjë një investim i cili i tejkalon dukshëm ato që ai posedon, ose pa një qëllim të qartë, apo kur burimi i fondeve me të cilat do të kryhet operacioni është i dyshimtë;
- q) Policëmbajtësi është kriminel i njohur, i afërm apo mik i një kriminelit të njohur;

- r) Pagesa relativisht të larta në krahasim me pagesat mesatare që i bëhen klientëve me të njëjtin mbulim;
- s) Rritje e konsiderueshme e tavanit të pagesave për klientët për të cilët data e përfundimit të kontratës së sigurimit është shumë afër;
- t) Mbulim i përgjithshëm me siguri për pasuri me vlerë që nuk përputhet me profilin ekonomik të klientit;
- u) Biznese jashtë kufirit në juridiksione të rrezikshme;
- v) Rritje e konsiderueshme e tavanit të pagesave për klientët për të cilët data e plotësimit të kontratës së sigurimit është shumë afër.

2. Raste studimi në sigurime

Një policë siguri që përdoret për të pastruar para

Një person që pastronte para bleu një pronë detare dhe kërkoi sigurimin për një anije fantazmë transoceanike. Ai pagoi shuma të mëdha për policën dhe punësoi ndërmjetës që të ngriheshin pretendimet dhe të bëheshin pagesat.

Megjithatë, ai ishte shumë i kujdesshëm të siguronte që pretendimet të ishin më pak se pagesat primit kështu që sigurosi gëzonte një përfitim të kënaqshëm të policës.

Në këtë mënyrë, personi që pastron paratë është në gjendje të marrë ato që pretendon në formë çeku të cilat përdoren për të pastruar paratë. Fondet vijnë nga një kompani siguri me emër dhe nuk ngjallen dyshime.

Shlyerja e parakohshme e policës, sidomos në një situatë jo të favorshme ekonomike apo jashtëzakonisht të parakohshme.

Subjekti depoziton një milion Euro *cash* në një shoqëri siguri jete për 2 polica jete të veçanta. Shuma e depozituar tërhiqet para kohe duke shkaktuar një humbje prej 40% në investimin e kryer, si pasojë e anulimit përpara afatit të përfundimit të kontratës.

Shuma e tërhequr derdhet në llogari bankare jashtë juridiksionit për të shmangur kreditorët që kërkojnë dëmshpërblim nga subjekti i cili ka deklaruar falimentimin e kompanisë.

B. Keqpërdorimi i letrave me vlerë

Letrat me vlerë mund të përkufizohen si një instrument i negociueshëm që përfaqëson një vlerë financiare. Letrat me vlerë janë të kategorizuara në përgjithësi në letra me vlerë të borxhit dhe letra me vlerë të kapitalit neto (secili ka gamë të gjerë të produkteve). Nga natyra e tyre, letrat me vlerë mund të jenë të “certifikuara” ose “jo-certifikuara”.

1. Tregjet dhe mekanizmat në të cilat shiten dhe blihen letrat me vlerë mund të ndahen në:

- *Shkëmbime tradicionale.* -Subjekte të organizuara qendrore që operojnë publikisht si tregje shkëmbimi për letrat me vlerë.
- *Shkëmbimet me instrumente të tjerë(OTC)* -shumë letra me vlerë tregtohen në tregjet OTC dhe jo te zyrat e shkëmbimit. Tregjet OTC zakonisht i referohen tregtimit të letrave me vlerë në forma të tjera dhe jo nëpërmjet shkëmbimit.
- *Platforma të tregtimit Alternativ (PTA), Rrjetet e komunikimit Elektronik (RKE) dhe Llogaritë e Tregtimit nëpërmjet Internetit* - Gjatë tregtimit tek zyrat e shkëmbimit dhe tregjet OTC normalisht kërkohet ndërmjetësimi i letrave me vlerë,teknologji të reja lejojnë investitorët institucional dhe investitorët e tjerë të angazhohen në transaksionet e letrave me vlerë me përfshirje të kufizuar të një ndërmjetësi. Komisionerët dhe institucione të tjera të licencuara për të bërë të efektshme transaksionet e letrave me vlerë, ju ofrojnë klientëve të tyre mundësinë për të transferuar letra me vlerë që mbahen elektronikisht.

Në mënyrat e pagesës që bëhen nga transaksionet e letrave me vlerë përfshihen:

- *Cash* - përdorimi i *cash-it* në sektorin e letrave me vlerë është i pazakontë. Megjithatë, në disa vende pagesa *cash* është ende një formë e lejueshme. Veç kësaj,në disa shtete letrat me vlerë mund të blihen nëpërmjet institucioneve që ruajnë depozitat, ku dominon prania e *cash-it*;
- *Ceqet dhe transferimi me bankë* - çeqet mund të përdoren për të mbushur llogaritë e letrave me vlerë me ndërmjetësim të letrave me vlerë ose përdoren për të blerë direkt disa produkte të letrave me vlerë pa një ndërmjetës. Veç kësaj përdorimi i çeqeve nuk është i kufizuar vetëm për ata që tërhiqen nga llogaria depozitës, por mund të përfshijë dërgesa parash, çeqe udhëtarësh dhe çeqe arkëtarësh. Megjithëse shumë transfertë parash bëhen me dhe nëpërmjet bankave, në disa vende llogaritë e letrave me vlerë mund të përdoren për të transferuar fonde;
- *Shkëmbimi i letrave me vlerë si forma pagesash* - një metodë pagimi që është specifike për letrat me vlerë është përdorimi i letrave me vlerë të shkëmbehen në letra të tjera me vlerë. Kjo ndodh kur aksionet e një lloji tjetër nxirren si aksione të reja apo aksionet e reja nxirren në shitje. Shkëmbimi i aksioneve është një mënyrë për të lëvizur vlerat nga një kompani tek tjetra dhe mundësia për të fshehur origjinën e fondeve është e qartë.

Subjektet e përfshira në tregun e aksioneve (ndërmjetësit e letrave me vlerë) përfshijnë:

Komisionerët-tregtarët- janë pjesëmarrësit më aktivë në tregun e letrave me vlerë;një komisioner vepron si një agjenci për një investues dhe hyn në tregun e letrave me vlerë në emër të një investuesi për të blerë ose shitur letra me vlerë. Ata shpesh përdorin një shumëllojshmëri terminologjie si:

- Operatorët e Instrumenteve Financiare të Biznesit;

- Firmat për Vendosjen e Porosive tek Instrumentet Financiare;
- Firmat e Investimit;
- Ofruesit e Shërbimit së Investimit;
- Agjencitë Siguruese.

Këshilltarët e biznesit dhe Menaxherët e Pasurive - Roli i këshilluesve të investimit dhe menaxherëve është përgjithësisht të këshillojë mbi përbërjen e portofolit të investimeve ose të menaxhojë llogaritë e investimit për institucionet dhe klientët. Menaxhimi i pasurive në mënyrë tipike përfshin ofrimin e shërbimeve financiare për menaxhimin e marrëdhënieve me klientët që kanë vlerë të lartë neto. Vlera dhe kompleksiteti i produkteve të ofruara për klientët me vlerë të lartë neto, së bashku me natyrën ndërkombëtare të biznesit, të bëjë sigurimin e shërbimeve të menaxhimit të pasurisë që janë potencialisht tërheqëse për pastruesit e parave.

Institucionet depozituese - Në disa juridiksione, institucionet depozituese shërbejnë gjithashtu si ndërmjetës për transaksionet në letra me vlerë ose japin këshilla për investime/shërbime të planifikimit financiar.

Kompanitë e sigurimit - Kompanitë e sigurimit nxjerrin produkte që në disa shtete konsiderohen letra me vlerë.

3. Transaksionet dhe teknikat që kanë lidhje me pastrimin e parave në fushën e letrave me vlerë.

Tregtimi i brendshëm - I referohet informacionit të arritshëm vetëm nga njerëz të caktuar brenda një kompanie ose organizate për shkak të pozitës së tyre në të, zakonisht ky është informacionin i rëndësishëm që mund të sjellë përfitime për tregtarët e aksioneve. Edhe pse tregtimi i brendshëm është i paligjshëm, kjo nuk do të thotë se anëtarët e një kompanie apo organizate nuk mund të tregtojnë aksionet e letrave me vlerë të kompanisë. Megjithatë tregtimi i brendshëm përfshin situata ku një person ka akses në ‘informacionin sekret’, qoftë i brendshëm ose i jashtëm në kompani, apo marrëdhënie të tjera besimi. Ky person mund t’i jap edhe dikujt tjetër informacion tregtimi.

Manipulimi i tregut - I referohet sjelljes që ka si synim të mashtrojë investitorët duke kontrolluar ose ndikuar në mënyrë artificiale tregun e letrave me vlerë. Në veçanti, qëllimi i manipuluesve është të ulin ose ngrenë çmimin e letrave me vlerë për të përfituar nga diferenciali. Ka metoda të ndryshme që përdorin manipuluesit për të arritur këto rezultate. Metoda që dominon për manipulimin e tregut është ajo që referohet si skema “*pump-and-dump*” sipas të cilës informacioni i rremë dhe/ose mashtrues shpërndahet me qëllim që të krijoj një rritje dramatike të çmimit të aksioneve të dopta (*the pump*) (pompimi). Kur çmimi arrin një nivel të caktuar, kriminelët shesin menjëherë aksionet e tyre (*the dump*), duke

marrë kështu fitime të konsiderueshme para se çmimi i aksioneve të bjerë sërish në nivelin e zakonshëm.

Forma të tjera të “mashtimit të letrave me vlerë”.

- Dhomat që ziejnë (*Boilde roms*) - Në biznes, termi dhoma që ziejnë i referohet një qendre aktiviteti ku shpesh mallrat shiten nëpërmjet telefonit, me anë të metodave mashtruese dhe keqinformuese, duke ushtruar trysni mbi blerësit e mundshëm. Letrat me vlerë që shiten në dhomat që ziejnë janë aksione të mbivlerësuar ose pavlerë, aksione jo ekzistente apo të limituara, si dhe aksione të ofruara nga ndërmjetës të cilët nuk japin shumë informacion rreth tyre.
- Skemat Ponzi - është një fond investimi, ku tërheqjet janë të financuara nga ana e investorëve të mëvonshëm, jo një fitim i marrë përmes aktiviteteve investuese. Ky lloj i skemës tenton të rrëzohet, kur numri i investimeve të reja në skemë nuk i përmbush detyrimet e pagesës për investorët e mëparshëm.

4. Treguesit e rrezikut

- a) Klienti i jep firmës së letrave me vlerë dokumente të pazakontë ose të dyshimtë që nuk mund të verifikohen menjëherë ose që nuk janë në përputhje. Klienti refuzon të japë informacion më të plotë në lidhje me natyrën dhe qëllimin e biznesit të tij, nëse kërkohet, ose refuzon të identifikojë një burim legjitim për fonde ose jep informacion të rremë ose i pasaktë;
- b) Klienti ka histori me ndërrimin e këshilltarëve financiar dhe /ose përdor shumë firma dhe banka. Treguesi bëhet edhe më i fortë pasi klienti përdor firma që janë të vendosura në disa vende;
- c) Klienti ka marrëdhënie tregtare ose marrëdhënie të tjera me persona të rrezikshëm ose institucione dhe njihet publikisht pasi ka qenë në ndjekje penale për korrupsion, krime apo keqpërdorim të fondeve publike;
- d) Klienti vepron me ndërmjetës, si menaxher parash apo këshilltar, në mënyrë që të mos regjistrohet identiteti i tij;
- e) Klienti depoziton, tërheq apo blen instrumente monetarë apo financiar nën tavan në mënyrë që të shmang raportimet ose regjistrimin e të dhënave sipas kërkesave;
- f) Klienti kryen operacione biznesi të pakuptimta pavarësisht rezultatit dhe pa ndonjë qëllim të dukshëm ekonomik; aktiviteti nuk është në përputhje me objektivin apo profilin e biznesit të klientit;
- g) Transaksionet e letrave me vlerë kryhen në shumë juridiksione dhe në veçanti në juridiksione me rrezik të lartë;
- h) Përdorimi i personave apo subjekteve në vijë të parë (p.sh. korporata, trustee);

- i) Transaksionet ku një palë blen letra me vlerë me çmim të lartë dhe më pas i shet me një humbje të konsiderueshme një palë tjetër. Ky mund të jetë tregues se po transferohet vlerë nga një palë tek një palë tjetër;
- j) Përdorimi i parave *cash* për të paguar dividendin e investitorëve nga një kompani;
- k) Transferimi i aseteve pa lëvizjen korresponduese të fondeve;
- l) Transaksione që tregojnë se klienti po vepron në emër të një pale të tretë.
- m) Klienti merr shumë çeqe apo transferta elektronike nga palë të treta me të cilët nuk duket se ka lidhje;
- n) Klienti hap disa llogari për subjekte ligjore që kontrollohen nga ky klient;
- o) Klienti alokon depozita hyrëse nga palë të treta midis llogarive të shumta;
- p) Klienti, që dyshohet se keqpërdor këtë sektor, njihet se ka miq apo familjarë që punojnë në tregun e letrave me vlerë;
- q) Tregtim i madh ose i përsëritur në letra me vlerë që janë jolikuide, nën vlerë apo të vështira për t'i vënë çmim;
- r) Punonjësit e një firme letrash me vlerë bëjnë një jetë luksoze që nuk përputhet me rrogën e tij/saj apo pozicionin, nuk pranojnë të marrin lejen vjetore ose që dihet që kanë probleme financiare, personale apo të tjera;
- s) Subjekte me struktura komplekse korporatash;
- t) Persona të ekspozuar politikisht (PEP).

5. Raste studimi në sektorin e letrave me vlerë

Tregues:

- Përdorimi i një kompanie inaktive publike (që tregohet në shkëmbimin e aksioneve)
- Përdorimi i një koperturë/apo ortaku të rremë të kryejë blerjet
- Transferimi i fondeve në disa llogari
- Përdorimi i biznesit të shërbimit të parave (MSB) për të transferuar fondet
- Tërheqja e fondeve pak pas blerjes me anë të kredive
- Transferimi i fondeve tek i njëjti MSB

Përshkrimi i rastit: Veç kompanisë X, D ishte dhe pronar i vetëm i një kompanie Y. D përdorte kompaninë Y për të blerë interesa të kontrolluar në kompaninë X nëpërmjet tregut OTC. Një pjesë e 2.5 milion dollar që i ishte kredituar kompanisë X ishte marrë nga llogaria e kompanisë Y. Kompania Y merrte shuma të mëdha depozitash nga disa llogari private që menaxhoheshin nga subjekte kriminale të përfshira në trafikimin e drogës. Në një rast fondet ishin transferuar nga një person që dihej se ishte përfshirë në një aktivitet kriminal nëpërmjet një llogarie MSB në llogarinë e kompanisë X për të distancuar edhe më shumë burimin e fondeve. Pronarët e rinj të kontrollit vendosën drejtorë të rinj, përfshirë anëtarët e familjes.

Pak kohë pasi 2.5 milion dollar u transferuan në llogarinë e kompanisë X, u transferua sërish mbrapsht te llogaria MSB. Disa prej parave u transferuan si kredi kompanisë E, e cila ishte e lidhur me të njëjtën organizatë kriminale që transferoi fillimisht fondet e Kompanisë Y.

D dhe familja e tij ishin të njohur për NJIF-in, pasi kishin ngritur kompani inaktive dhe në të shkuarën me qëllim pastrimin e parave, përfshirë kryerjen e veprave të tjera penale. Ata dyshoheshin se me forma të tjera mashtrimi ndikonin në lëvizjen e çmimit të aksioneve të kompanive të tyre, duke kryer transferimin rrethor të fondeve dhe me forma mashtrimi zhvendosnin fondet nga kompanitë.

ANEKS 4

Tabela 1. Kategorizimi i klientëve

	Numri total i klientëve të subjektit	Gjendja (teprica) e llogarive të klientëve në fund të periudhës raportuese (në mijë lekë)**	Pesha (në %) e numrit të klientëve të çdo kategorie ndaj numrit total të klientëve	Pesha (në %) e gjendjes (tepricës) së llogarive për çdo kategori ndaj totalit të gjendjes (tepricës) së llogarive
Kategoritë sipas rrezikut				
KATEGORIA ME RREZIK TË LARTË				
Persona të ekspozuar politikisht (PEP)				
Organizata jofitimprurëse (OJF)				
Kompani jorezidente				
Individë jorezidentë				
Klientë <i>Offshore</i>				
Të tjerë, nëse ka				
KATEGORIA ME RREZIK TË MESËM				
Sipas ndarjes së vetë subjektit				
KATEGORIA ME RREZIK TË ULËT				
Sipas ndarjes së vetë subjektit				
TOTALI				

* Këto të dhëna dërgohen pranë Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare një herë në vit, në formë të printuar dhe në rrugë elektronike.

Tabela 2. Kategorizimi i transfertave

	Numri total i transfertave	Vlera e transfertave (në mijë lekë)**	Pesha (në %) e numrit të transfertave të çdo kategorie ndaj numrit total të transfertave	Pesha (në %) e vlerës së transfertave për çdo kategori ndaj vlerës totale të transfertave
Transfertat				
(I) TRANSFERTA NË NISJE (I.I)+(I.II)				
(I.I) Brenda vendit				
- nga të cilat, transfertat që i përkasin kategorisë me rrezik të lartë				
(I.II) Jashtë vendit				
- nga të cilat, transfertat që i përkasin kategorisë me rrezik të lartë				
(II) TRANSFERTANËMBËRRITJE (II.I)+(II.II)				
(II.I) Brenda vendit				
- nga të cilat, transfertat që i përkasin kategorisë me rrezik të lartë				
(II.II) Jashtë vendit				
- nga të cilat, transfertat që i përkasin kategorisë me rrezik të lartë				
TOTALI I TRANSFERTAVE (I)+(II)				

Tabela 3. Të dhëna shitesë

Subjekti	Viti paraardhës	Viti raportues
Numri i RAD të raportuara		
Numri i rasteve të analizuara nga subjekti, me dyshime për pastrim të parave ose financim terrorizmi (jo RAD)		
Numri i rasteve të sinjalizuara nga degët/agjentët		
Masat administrative (në vlerë)		

ANEKS 5

PYETËSOR PËR PARANDALIMIN E PASTRIMIT TË PARAVE (PPP)/ PARANDALIMIN E FINANCIMIT TË TERRORIZMIT (PFT)

PJESA 1: INFORMACION MBI SUBJEKTIN

Emri i subjektit	
Drejtori i përgjithshëm	
Personi përgjegjës për PPP/PFT	
Struktura përgjegjëse në degë/agjenci për PPP/PFT	
Adresa	
Tel/Faks:	
Web:	
Sa degë/agjenci ka subjekti?	_____

*** Këto të dhëna dërgohen pranë Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare një herë në vit, në formë të printuar dhe në rrugë elektronike.**

NJIH KLIENTIN TËND (NKT) / KËRKESA PËR PARANDALIMIN E PASTRIMIT TË PARAVE (PPP) / PËR PARANDALIMIN E FINANCIMIT TË TERRORIZMIT (PFT)

2.1 Praktika dhe procedura të përgjithshme për parandalimin e pastrimit të parave

1.	A jeni ju apo ndonjë punonjësi juaj aktualisht (ose gjatë periudhës raportuese) subjekt i ndonjë hetimi, akuze, dënimi apo padie civile lidhur me pastrimin e parave dhe financimin e terrorizmit? (Përgjigjja mund të mbështetet në formularët e vetëdeklarimit të nënshkruar nga vetë punonjësit, si dhe në verifikimet që subjekti mund të kryejë për raste të veçanta ose për të gjitha rastet.)	PO ☐ JO ☐
2.	A i përmbush subjekti rekomandimet e FATF?	PO ☐ JO ☐
3.	A ka subjekti degë në ndonjë nga vendet që konsiderohen “jo bashkëpunuese” nga FATF?	PO ☐ JO ☐
4.	A miratohen nga Personi Përgjegjës i subjektit, politikat për PPP/PFT?	PO ☐ JO ☐
5.	A ka subjekti procedura të shkruara, që dokumentojnë proceset për parandalimin, identifikimin dhe raportimin e transaksioneve të dyshimta?	PO ☐ JO ☐
6.	Sa kontrole janë kryer gjatë periudhës së raportuar, për vlerësimin e politikave/procedurave për PPP/PFT nga:	- Autoritetet mbikëqyrëse _____ - Autoritetet përgjegjëse _____ - Kontrolli i brendshëm _____
7.	A ka subjekti politika/procedura që mbulojnë marrëdhëniet me Personat e Ekspozuar Politikisht, në përputhje me kërkesat ligjore/rregullative?	PO ☐ JO ☐
8.	A ka subjekti procedura të ruajtjes së të dhënave, në përputhje me legjislacionin në fuqi?	PO ☐ JO ☐
9.	A kërkon subjekti që politikat dhe procedurat e PPP-së të zbatohen në të gjitha degët dhe filialet e tij, brenda dhe jashtë vendit?	PO ☐ JO ☐

2.2 Vlerësimi i rrezikut

10.	A kryen subjekti një vlerësim të bazuar mbi rrezikun, të bazës së klientëve dhe të transaksioneve të kryera?	PO ☐ JO ☐
11.	Nëse përgjigjja e pyetjes 11 është “Po”, përcaktoni rreziqet e identifikuara nga vlerësimi.	_____

2.3. Njih klientin tënd, vigjilenca e duhur dhe vigjilenca e zgjeruar

12.	A ka subjekti politika që ndalojnë hapjen dhe mirëmbajtjen e llogarive anonime (d.m.th. llogari të identifikuara me numra, për të cilat subjekti nuk e di kush është pronari)?	PO ☐ JO ☐
13.	A ka subjekti sisteme për identifikimin e klientëve të tij, në rastin e hapjes së llogarive/vendosjes së marrëdhënieve të biznesit (që përfshijnë për shembull: emrin, shtetësinë, adresën, numrin e telefonit, datëlindjen, numrin dhe llojin e dokumentit të identifikimit dhe shtetin që e ka lëshuar atë)?	PO ☐ JO ☐
14.	A ka subjekti kërkesa për mbledhjen e informacionit lidhur me aktivitetet e biznesit të klientëve të tij?	PO ☐ JO ☐
15.	A mbledh subjekti informacione dhe a vlerëson politikat e procedurat e PPP/PFT të klientëve të tij, të institucioneve financiare dhe të marrëdhënieve ndërbankare?	PO ☐ JO ☐

2.4 Transaksionet e raportueshme dhe identifikimi e parandalimi i transaksioneve me fonde të siguruara në mënyrë të paligjshme

16.	A ka subjekti procedura për identifikimin dhe raportimin e transaksioneve, të cilat duhet të raportohen tek autoritetet?	PO ☐ JO ☐
17.	A ka subjekti politika/procedura, infrastrukturën e duhur apo kontrolle për parandalimin ose identifikimin e transaksioneve të strukturuar?	PO ☐ JO ☐
18.	A i monitoron subjekti transaksionet për klientët ose transaksionet që vlerëson se janë me rrezik të lartë (ku mund të përfshihen persona, subjekte apo shtete të përfshira në listat e shpërndara nga qeveria apo organizma ndërkombëtare), për të cilat nevojitet një vëmendje e veçantë ndaj këtyre klientëve apo transaksioneve para kryerjes së çdonjërit nga këto transaksione?	PO ☐ JO ☐
19.	A e kontrollon subjekti bazën e të dhënave të klientëve përkundrejt listave të përditësuara të individëve/subjekteve, për t'u siguruar që nuk i ofron shërbime financiare ose nuk kryen transaksione biznesi me këta individë/subjekte, me qëllim identifikimin e aktiviteteve jo të zakonshme?	PO ☐ JO ☐
20.	Si bëhet kontrolli i bazës së të dhënave?	- Në mënyrë manuale ☐ - Në mënyrë automatike ☐

21.	A ka subjekti politika që sigurojnë në mënyrë të arsyeshme që ai nuk do të kryejë transaksione me apo në emër të bankave guaskë, nëpërmjet ndonjë llogarie apo produkteve të tij?	PO ☐ JO ☐
22.	A ka subjekti politika që vlerësojnë bankat korrespondente në lidhje me standardet e PPP/PFT?	PO ☐ JO ☐
23.	A ka subjekti marrëdhënie biznesi me politikanë ose figura zyrtarësh të lartë, ose me anëtarët e ndonjë regjimi që ka gjasa të jenë të përfshirë në korrupsion ose aktivitete të tjera të paligjshme?	PO ☐ JO ☐

2.5 Monitorimi

24.	A ka subjekti procedura për monitorimin e aktiviteteve të dyshimta ose të pazakonta, që mbulojnë transferime fondesh ose instrumente monetare (siç janë: çeqe udhëtari, transfertat parash, etj.)?	PO ☐ JO ☐
25.	A është zbatimi i politikave dhe procedurave të PPP / PFT / NKT i monitoruar në mënyrë të vazhdueshme?	PO ☐ JO ☐

2.6 Trajnimi për PPP

26.	A u ofron subjekti trajnime për PPP/PFT punonjësve përkatës, që përfshijnë identifikimin dhe raportimin e transaksioneve që duhet të raportohen te autoritetet përgjegjëse, shembuj të formave të ndryshme të pastrimit të parave duke përfshirë edhe produktet dhe shërbimet e ofruara prej tij, si dhe politikat e brendshme për parandalimin e pastrimit të parave?	PO ☐ JO ☐
27.	A i ruan subjekti të dhënat e seancave të trajnimit, duke përfshirë të dhënat e pjesëmarrjes dhe materialet e përdorura gjatë trajnimit?	PO ☐ JO ☐
28.	A ka subjekti politika për komunikimin me punonjësit përkatës për ndryshimet ligjore/rregullative që lidhen me PPP/PFT?	PO ☐ JO ☐
29.	A ka subjekti agjentë për të kryer disa nga funksionet e tij? Nëse po, a i ofron këtyre agjentëve trajnime për PPP, që përfshijnë identifikimin dhe raportimin e transaksioneve që duhet të raportohen te autoritetet përgjegjëse, shembuj të formave të ndryshme të pastrimit të parave duke përfshirë edhe produktet dhe	PO ☐ JO ☐ PO ☐ JO ☐

	shërbimet e ofruara prej tij, si dhe politikat e brendshme për parandalimin e pastrimit të parave?	
30.	A ka kryer subjekti kontrollë të agjentëve për zbatimin e detyrimeve ligjore/rregullative për PPP/PFT?	PO ☐ JO ☐

Dokumente që i duhen bashkëngjitur përgjigjes suaj:

1. **Kopje të politikave/procedurave të subjektit në lidhje me PPP/PFT;**
2. **Kopje e vlerësimit të rrezikut të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit të kryer nga subjekti;**
3. **Informacion përmbledhës mbi gjetjet, rekomandimet dhe masat e marra nga kontrolli i brendshëm për çështjet e PPP/PFT, gjatë periudhës së raportuar;**
4. **Informacion përmbledhës për trajnimet e kryera për strukturën përgjegjëse dhe punonjësit e përfshirë në procesin e PPP/PFT.**

Unë konfirmoj që informacioni i mësipërm është i përditësuar, i saktë dhe pasqyron politikat: Njih Klientin Tënd / Parandalimit të Pastrimit të Parave / Parandalimit të Financimit të Terrorizmit të subjektit që përfaqësoj.	
Emri:	Numri i telefonit:
Pozicioni:	E-mail:
Data:	Nënshkrimi: